

J. Silkāns

EA BU LE NAS

J. SILKĀNS

FABULENIS

J. SILKĀNS

FABULENIS

P/S LATGAĻU IZDEVNĪCEIBA 1955

SATURS

MYUSMERÁ	SUNÁ GAUDŌŠONA
PRINCESÁ	EZELŠ PI VARYS
SĪVA	ŠKŪRSTYNS I DYUMI
BĀRNI	PEIPNĪKS
MŌTÁ I DĀLY	GUNŠGRĀKS
ŌVAKLY	NAKTŠ
PUIKYS VOLŪDA	SASKS
PADŪMNĪKS	SUNŠ
ZORI I SAKNIS	LŌCŠ
DIV MŌJIS	DIV BRŌLI
NAUDYS MOKS I ODOTA	DIV VŌRPYS
SAULÁ I MŌKŪNŠ	CELÁ STŪPS I KŪKS
ZVIERU PARADĪZÁ	KŪRPÁ I VEIZÁ
LOPSYS	GRYUDS STORP DZIERNAKMINIM
ŪDS	GLŌBŠONA
STRAUSS	METEORS I ZVAIGZNIS
SUNŠ I VYLKS	KOLNS I LÁJA
VYLKS	VEPRIS
VYLKS I SUNŠ	ZUTŠ
VIEZŠ	SVEŠINĪKS I SUNŠ
PALOVYS	ÁĻNÁ
CIERCINŠ	VŌRDU AIZKORS
EZELŠ I SILÁ	NAZŌLÁ
ZYLŪNŠ I SKUDRA	PAZUDUŠĪS DĀLS
VYLKU TĪSEIBYS	NABOGS I KŪKLÁ
ŽOGOTYS	SORKONŌ ÁĻNÁ
ZVIERBULI	VACŌ ROGONA
MIERKAČI I AUGLI	AIZKORS
ZVIERU KARS	VYSTA I CŌLI

DZAGŪZIS

GAILŠ I VONOGS

KOZULS PAR DŌRZNĪKU

MIERKAČI

PAPAGAILŠ

MYUSMERÁ

Ķaiz meĶā auga myusmerá,
Par vysom sienom skaistōka
Jei beja, i paĶ lykōs ka
Par vysom cytom lobōka.

Kai pīns i ašnis beja
Tik skaista i tik burveiga,
Sávkurai cytai sientenái
Jei beja tai kai skoborga.

Viņ vīna nalaimá —
Nabeja jei vīnkōrša.
I kai jau kotra myusmerá —
Sienš beja indeiga.

Kai skaista myusmerá,
Tik indeiga i beistama
Ir daĶa loba maitiná,
Kam ir tik krōsa vierseja.

PRINCESÁ

Ķaizi beja princesá,
Kas zīdāja kai rūžená;
Prinčs pi jōs atbraucá,
I leidza pajāmá.

 Tod jū pošā dzeiveitá
 Kai ļaunō burvā pōrvārtá;
 Nu tō laika princesá
 Ir ikdīniška sīvītá.

Taida princesá
Ir kotra sīvītá,
Cikam sovu gūdu jei
Kai kaidu nīku naizgubej.

SĪVA

Kaidam veiram beja
Sīvā, dīsgon loba,
Tik ai laiku pōrzameja
Tai jōs vysa doba,
 Ka paṭ mōtá napazeitu
 Sovu eistū maitu.
 Šei ai taidu sazapyņa
 I tam pakaļ skrāja,
Kas tai jālus jūkus dzyna
Kai tū muļkis spāja.
Sīvā moku dīvynōja
Izprīcys jū voldzynōja.

Voi nav pavuiceiba skaista,
Ka paṭ muļkis sīvu saista?

BĀRNI

Ķaiz bērni golvys kūpā spīdā

I itai sprīdā:

»O kab bētu mēsīm koza,

Koĉ pavysam moza!

Māš sāvkotru dīnu

Dabōtu sāv pīnu,

Cik pateik dzeivu slauktu,

Tod beigtai ōdu mauktu.

Cik lab bez pyuļu gryutu

Kozu taidu sajimņ bētu!«

Ir cyti politiki taidi,

Kai mozi bērni šaidi

Sajimņ grybātu sāv vītu

Tai kai napeļneitu lītu.

MŌTÁ I DĀLY

Ṙaizi kaidai mōtái beja
Divi dāly, teišam eisti,
Vīns tai pōrzameja
Ka jō vaira napazeisti:
 Paṭ ai mōti narunōja
 Sovā mālī īdzyntijā
 Sovu Dīvu lyugtīs gōja
 Mālī, sveši lūceitijā.

Var jau bīt tāv veikals ari,
Tikai na ai Dīvu, mōti,
I, lai taisnojīs kai vari,
Judašs palīṇ apzynōti.

ŪVAKLY

Ŗaiz beja veiri sovaidi,
Koč vuiceiti
Kai ōvakly.
Jī vysu dzymtū pajāmá —
Kū nūdává,
Kū pōrdává.
Par tū nīku sajāmá.
Paṭ mōtis skaistō volūda
Jīm lykōs, ka nav pareiza
I dereiga.

I nadūņ Dīvs, ka palyktu
Tu, draugs, par taidu ōvaklu,
Kas sovu māli atmastu
I sevi nūlīgtu!

PUIKYS VOLŪDA

Ŗaizi puikai pazatyka
Kaida cyta izruna,
Ka paŭ mōtái saprašŭ lyka
Runōŭ kai patŭ runōja.

Daudŭ jam jaunu vōrdū rodōs —
Kas tūs vysus mināŭ spāŭ! —
Pīmāram tik, kai tys vodōs,
Tāva vītā beja tieŭ.

Varbŭŭ puikys sovvaleiba,
Varbŭŭŭ vaineigs cyts vāŭ kas,
Ka jam mālā rodōs ūkeiba,
I tī naleidzā nikas.

Tei vāŭ bŭtu nīka līta,
Ka viņ puika dora tai,
A ka lelŭ tŭpaŭ dora,
Navar saprašŭ tō nikai.

PADŪMNĪKS

Nazkai vīnam padūmnīkam
Padūms beja kotram nīkam —
Voi tys veiram, voi tys sīvai, —
Klōt kai čyuska bej Īvai:

Kū i kai, i kod var darāt,
Šudiņ, reit voi ari pareit.
A, kod pošam gōzās mōja,
Padūma sáv nazynōja.

Bīži dzeivī tai jau godōs,
Ka deļ ūtra padūms rodōs,
A kod pošam vajag taida,
Glōbīnā nav a nikaida.

ZORI I SAKNIS

Ķaiz zori lapni palyka
I tai par sakņom runōja:
»Tōs vairs tik zāmi rakņojūt,
Ni tōs kō zyna, ni kō prūt.
 A dzeivoj vysys saknis tōs —
 Ni tōs kō rādž, ni rādž kas tōs,
 Natai kai mās, kas snādzomās
 Pec saulis gaismys myužēigōs.«

Tā stymbyns zorim atsoka:
»Tys taisneiba, kas taisneiba,
Viņ naaizmierstit tō,
Ka sakneitā vysmozōkō
 Maņ paleidz dzeivī turātīs
 I gōdoj ai kū borōtīs!
 Bez sakņom mās jau sakolstu,
 Na tikai gaismu baudeitu.«

Tai daži lapni cylvāki.
Ir šaidim zorim leidzeigi:
Jī nūnycynoņ vysus tūs,
Kas strōdōdami iztur jūs.

DIV MŌJIS

Nazkod beja divi mōjis:

Vīna lapna, bogota,

Ūtra kai iz vystys kōjis

Bej pavysam naboga.

 Tá pamosam lapnō mōja

 Tukšineica palyka,

 Mozō pazaplašynōja

 I par lelu izauga.

I ai laiku lapnō mōja

Jau pavysam panyka,

Acim radzūt būji gōja.

Jo tī bārni nadzuma.

 Beigōs lapnō mōja kliva

 Klusa tai kai kopsāta,

 Ūtra cīneibu sāv giva,

 Tymā dzeivá skanāja.

Tī kur vīna mōja gryma,

Naglōbami izgaisa,

Ūtrā jauna dzeivá dzuma,

Izplauka i zīdāja.

Taipat nūteikūt pi ļaudim —

Vīni celās, ūtri grymst,

Vīnus nanūspīž ai draudim,

Ūtri poši glāvi lymst.

NAUDYS MOKS I ODOTA

Naudys moks ŗaiz odotu
Tai zamōja i lyka:
»Tovu nīka »dōrgumu«! —
Nav vārtš tei groša plyka!
Cyta līta maņ,
Kai moni,—
Nauda čaukšt i skaņ
Kai zvoni.
Patš nu tīsys nazynu,
Kū spieju i kū varu,
As ai sovu vierteibu
Augstōks vāļ par caru...«
Odota tod jam
Tai soka:
»Patīšai,
Žāl maņ tevá, moka.
Ka na maná, odotys,
Kas tevi šyva,
Nabýtū tod tu nikas,
Ni nauda táv tik tyva.«

Tai dažs naudnīks strōdnīku
Par nīku viņ tik tur,
A, ka sacāt taisneibu,
Patš nadar it nikur.

SAULÁ I MŌKŪŅŠ

Mōkūņš ņaiz pret sauli stōja

I tai lapni valī klōja:

»Redzit, redzit, kū as varu! —

Vysu lelū saulis varu

Savoldu kai kaidu nīku,

Kod tai prīškā sevi līku.

Voi na as tá leitu syutu?

Kas bez leita jiusim bŷtu?»

Tai vāļ mōkūņš daudz kō peitu,

Ka jō viejenš naaizdzeitu,

I šam saulá tÁCāt lyka,

Preteimā kod mōkūņš tyka.

»Kō tu plotīs tá kai maita,

Kas gryb liktīs gleita, skaista?»

Viejenš sacā, »a voi moni?—

Tevá nacīnej paļ goni.«

Tai dažs cylvāks taipaļ plotōs,

Lai kauļ cyti valī krotōs

I jam saprašļ lik, ka veļti

Ir vairs kaisāt acīs smāļti.

ZVIERU PARADĪZĀ

Āraizi zvieri sadūmōja
Paradīzi īreikōt,
Tod tī kūpā nūrunōja
Svātku goldu klōt:
Runōts — dareits —
Stōv klōts golds,
Ir iedīnš caps, ir vōreits,
Ir i solts.
Kas sād pi golda,
Kas mīlastu tī ītur?
Sād tik tī, kas volda,
Zvieri plieseigī... a cyti kur?
Ir cyti radzami tī ar:
Tūs goldā caltus manāņ var,
Kur cytus nūtīsoj.

Ir cytā zāmī taida tīsa:
Ka naspiej kolpōņ, apāsta teik mīsa.

LOPSYS

Ka lopsys cīži viļteigys,
Tū vysi labi zyna:
Na ņaizi tōs pec krōpšonys
Nu sovom mōjom dzyna.
Tá nazkai ņaizi otkon jōs
Tik labi izalyka,
Ka asūt bīdris lobōkōs:
Pi putynim tai tyka.
A leidz kū draudzeibená sōcās,
Nu tūs paņ spolvys napalyka.

Voi pīkreiņ, napīkreiņ tu tam,
Ir pavuiceiba taida,
Ka dzeivá sātys putynam
Ai lopsom nav nikaida.

ŪDS

Ṙaizi ūds
Dūmōja, ka gūds
Lels jam dūts:
Ṙaudṣ čárt,
Ašni dzárt,
Kur ni kōjis spárt.

Dažam cylvākam
Ir pa omotam
Jau na lobōkam.

STRAUSS

Ir putyns, saucās strauss,
Jys skrīt nav gauss,
Kod jam brīsmys viersā drōž,
Jys tik golvu smiļktīs bōž.

A voi ta cylvāki
Par strausu gudrōki,
Kod brīsmōs acš tī mīdz
I poši sevā aizalīdz?

SUNŠ I VYLKS

Ķaiz sunš iz mežu drūši gōja
Nu vylkim beitiš nadūmōja.
Tik lelu dūšu sevī juta,
Ka nazabeitu paņ nu smuta.
 Bet kai tik vylku īraudzāja
 Tai dreiņiņki iz sātu skrāja,
 Tod vysim lilājās i teicās,
 Kai jam tī mežā labi veicās:
Kai jys iz vylka viersā ticš,
Kai tam paceļu nūbāgt licš,
I kai jys nabadzeni sitš,
Ka vylks varbūt jau guļ kur kritš.

Kai suni līlmaneigi šaidi
Ir cyti cilvēceni taidi.

VYLKS

Kod vylks ʀaiz beja sprūstā ticš
I tik kū golvu nanūlicš.

Jys vysim svāti apgolvōja:

Niu varbýt drūsa kotra mōja,

Jys vaira vušku naaiztikšūt

I jārim taipať mīru likšūt.

Ka nabýtu tik naidinīku! —

Jam gūdu pliešūt ʀaizi liku.

Tá nicik laika napagōja,

Vylks otkon zūbus tacynōja

Sávkotram otkon viersā bruka,

Kas nu jō laikā naaizmuka.

Kas vylks ir bejš tys vylks i palīk

I myužam cytim mīra nalīk.

Tī vysi vylka sūliejumi

Ir tikai glumi mōniejumi.

Ir mýsim varys veiri taidi,

Nu kurim veľti loba gaidi,

I vysaidi jūs nūleigumi

Ir tikai vīni pōrprotumi.

VYLKS I SUNŠ

Ķaiz vylks pi suná atgōja
I stōstāja,
Kas mežā ir par jauku dzeivi,
Cik tī var justīs drūši, breivi.
 Sunš vylkam ari ticāja
 Iz mežu leidza nūgōja.
 Tik kas jam ļōvā dzeivōt tā? —
 Jū vylki dreīži saplāsá.

Tai izīt ari cylvākam,
Kas patiņ tam,
Ka var bīt dzeivá lobōka,
Kur līkās lela breiveiba.

VIEZŠ

Kaidš viezš ņaiz rōpōja
I dūmōja,
Cik labi ir iz prišķu tikņ,
A na iz vītys niķņ.
Tik vīna jys
Nav pamaniejš:
Ka gōja na iz prišķu vys,
A trausās atspriekleņ.

Tai godōš, cylvāki it aġgōrni
Bet dūmoj: dorom pareizi.

PALOVYS

Ķaiz kulta tyka labeiba
I vieteita.
Kod palovys,
Nu gryudim atšķiertys,
 Pa gaisu lidōja,
 Tōs dūmōja,
 Ka viņ tōs
 Ir pošys vierteigōs,
Kam nūzeimá
I svors iz pasaulá.
Patīseibā palovys,
Koč augši caltys — palik palovys.

Daudz vīglprōteigi cylvāki
Ai taidu paņ ir apzini.

CIERCINŠ

Ķaiz ciercinš labi dzeivōja,
Tai dzīdōja,
Ka vysī koki skanāja,
A mīrā ai tū nabeja.

Jys dzeivis syltuma
Tik daudzi gribāja,
Ka korstūs palnūs īskrāja
I ai vysu dzīsmi izgaisa.

Ir cylvāki
Kai ciercini,
Kas dzeivis korstūs palnūs tveikst
I neikst.

EZELŠ I SILÁ

Ezelš labi pīzaiedš,
Raiz sprīdā:
Nu silis vaira naāšš jys,
I sili apleik svīdā.
Leidz ai sili bareiba
Rozbyra,
I nabogs bodā nūmyra.

Godōs, cylvāks seits
Sōc vysu smōdāt,
Gryb jaunu lobumu
I dzeivi nabadzeibā beidz.

ZYLŪŅŠ I SKUDRA

Kaidu ņaiz zylūņš sateik skudru

I dūd padūmu jai gudru:

»Kō zam kōjom tu tá maisīs?

Nūst nu celá ōtri taisīs!

Voi ta naredzi, kas asu,

Cik as lelu bolku nasu?

Cytaidi ai sūli teišu

Tevi zámī ģeideišu.«

Skudra atbiļđ: »As jau ejmu

Na pa tovu, a pa sovu

Stidzeni, kū ģstaigōju

Tá jau tyukstūtš ņaizis gōju.

As kod sovu dzeivi taisu,

Voi ai tū táv staigōtš maisu?

Koč as bolkys napanastu,

Kurs cyts munu nostu nastu?

Tu jau sova svora ari

Vīnu dali nášt tik vari,

A as nasu taidu nostu,

Zam kō cyti golu rostu.«

I patīsi, voi nu svora

Ir tik tys, kū lelš dora?

Dažs mozs dora dorbu seiku,

Kas tū lelū līktu leiku.

VYLKU TĪSEIBYS

Āraiz augstō vylku padūmá
Tai vīnbalseigi nūlámá:
Niu vysim tīseibys
Ir vīnaidys;
Kai vylkim vuškys äst,
Tai vuškom vylkus pläšt,
Tū vylki labi zynōja,
Ka vuškys nikod nabeja
Ni plieseigys,
Ni beistamys,
I deļtō taidu lykumu
Jī turāja par taisneigu.

Mýsim beja pīšķiertys
Tik naporostys tīseibys,
Ka pošys tōs —
Vyszamōkōs
Zam kōjom leļē sameida
I napalīk vairs cylvāka.

ŽOGOTYS

Āraiz kaidys žogotys,
Ai jaunom ziņom bogotys,
Apleik skraidāja
I vysys baidāja.

Zynoms, kaida nicieja
Tōm ziņom ari ticāja,
Par tū, kū cytys čačynoj
I sovys mālis tacynoj.

Vīni tikai ļaunumi
Beja vysy jaunumi:
Ka vairs nav dzeiveibys,
Ni druskys breiveibys.
Ir vīna nīkšona,
A na iz prišku tikšona,
Ka itai veikšūtīs,
To vyss dreiz beigšūtīs.

Teišam vylkōs nailgi
Tī pļōpōjumi pailgi,
Jōs vysys vonogs sadzyna
I paceļu prodzyna.

Kai taidys žogotys
Ir pļōpu kulis bogotys,
Kas vysapleik skraidelej
I ļaudš tik baidelej.

ZVIERBULI

Zvierbuli

Kai zvierbuli, —

Tu vari jūs cik gribi rōṭ.

Ni oruši,

Ni siejuši,

Tī mīžu kultu pyrmī klōt.

Tai cyta tauta vasala,

Ni ordama,

Ni sādama,

Ād svešu maizi nagausa.

MIERKAČI I AUGLI

Mierkačim ņaiz pīderāja
Taidi augļu krōjumi,
Ka tūs apāst ņavarāja,
Cik ni grauzá cīteigi.

Lela augļu dalá pyva,
Tūmār muni mierkači
Saprasšonys naīgiva,
Cik tī bŷtu dereigi.

Tikai laikā vajadzātu
Pazadalāt jīm ai tīm,
Tai mās bādu narádzātu
Tod ai auglim pyvušīm.

Kab tī dōrgī augli pyutu
Vīneiģi pi mierkačim,
Nalaimá vāļ moza bŷtu,
A tī pyust pi cylvākim.

ZVIERU KARS

Ķariz zvieru vadūņš sadūmōja

Ai cylvākim vāst karu,

I lely zvieru bori gōja

Pret ļaudim sajimt varu.

A cylvāki tūs sagaidāja

Ai guni naparostu

I dreiži karu padarāja

Par zvierim smogu nostu.

Zvieri teišam nazynōja,

Deļkō teik karā dzeiti.

Jūs vadūņš tikai vōrdzynōja,

Paņ naborōja seiti.

Dīvainōkīs tys,

Ka jī par vōrdzeibu

I boda dzeivi

Paņ nōvī »gōja breivi«.

Tá rōdīs pavuiceiba līka,

Tū zvieri ari prota —

Ir vadūņš jōnūkrota.

SUNÁ GAUDŌŠONA

Ṙaiz sunám sāta atbōda,
I jys iz mežu nūgōja.
Tī vylku rodni satyka
I leidza vylkim gaudōja.
 Jam tagad lykōs rīšona,
 Kai sprosta suņu byšona,
 Kam cīži moza vierteiba,
 Vot cyta līta kaukšona!

I līkās, sunš šys grybātu,
Lai cyti taipat dareitu
Kab vītā sovys rīšonys
Jī pōrītu pi kaukšonys.
 Tik cyti suni dūmōja,
 Ka kaukšona nav lobōka
 Kai vacūs tāvu rīšona,
 I tai pi sova palyka.

Nailgi tai suneitš šys
Ai vylkim tyka gaudōjis,
Vylki tai jū lūbāja
Ka vysai dreiši apreja.

Tai izīt cytim gōjiejim,
Tīm tāvu sātys riejjiejim,
Kod aizbraukdami svešumā,
Jī aizīt tīņō zudumā.

EZELŠ PI VARYS

Raiz ezēļš kaidš pi varys tyka,
I vysim tai tū sajušt lyka,
Ka padeveigs dažs nasaprota,
Deļkō iz jō tai muti plota.
A ezēļš, bēdams prōta vōja,
Bējt vysu gudrōks napōrstōja,
I cik viņ nabadzenš tū spāja,
Jys kotru vysaiž pavuicāja:
Kai školys dorbu lobōk piļdāt,
Kai bārna sirdi stuņdōs siļdāt,
Kai arēt, kai ecāt, sātu kūpt,
Kai taisāt mōjis, zivš upī ļūbt,
Tū ezēļš godim skaidrōja,
Bez saprōta i jāgys reikōja.

Tai reikojās daudz augstu veiru:
Ai ezeleiša prōtu teiru
Pi dorba cytus stota,
A sova dorba nasaskota.

ŠKŪRSTYNS I DYUMI

Ŗaizi škūrstyņs sadūmōja,
Ka jam mōja
Jōsylḁa pa sovam
I kai ļovam
Jōzaryupej ir par ļaudim
Koč ai draudim.
Vyspyrms jys dyumus,
Dareidams tik dryumus,
Cik tik molka,
Ōrā nalaist sōka.
Kaidis tam lobuma tik beja, —
Mōja palyka kai reja.

Taipaļ daži varys veiri
Dyumus tikai taisa.

PEIPNĪKS

Ķaizi kaids sāv jumtu klōja
Tī jys peipāt sadūmōja,
A ai guni nav jau nīki,
Atgōdynōt tū paļ līki.

Kod jys tai na pyrmū ķaizi
Beja pōdrūs napareizi.
Šķaiz dyumūs būjī gōja
Na viņ jumts, a vysa mōja.

Uzmaneibys, draugi muni,
Nav nikod par daudz ai guni,
A iz jumta, skaidra līta,
Gunái nav nikaida vīta.

GUNŠGRĀKS

Ķaiz aizadaga kaida mōja,
Tū dzāstu lobprōteigi gōja
Daudz gūdeigu i drūsu veiru
Ai draugu mīlesteibu teiru.

Beja, zynoms, ari taidi,
Kam cytu vaimanys i vaidi
Kai saprasšona beja sveši,
Par laimi taidi beja reši.

I tī nu gunš taipaṭ kai nōvis
Tai apdūmeigi molā rōvās,
Ka naviṇ gunī naīskrāja,
A nūstō tī, kur navā vieja.

Kū mýsu laikūs taidi dora,
Kam pītryukst varūneibys gora:
Tī nagūdeigu glievuleibu
Uzskota par varūneibu.

NAKTS

Vīnuŗaiz nakts līlājās.
Ka lobōka par dīnu,
I, cik spāja, cīnājās
Par sovu gūdu, cīņu:
 Mienesi tei atzyna
 Par sauli vierteigōku
 Daudzi panōkņ gribāja
 Ar malōšonys mōku.
Tymā laikā sōcá aust,
Dīna tyvynōtīs.
Dīsgon beja malu paust,
Naktái lamts bej stotīs.

Godōs vyltu profiti,
Kas nu malym dzeivoj,
Cikam poši cylvāki
Nu tīm ņaiz atsabreivoj.

SASKS

Sasks ņaiz slozdā ticš,
Jau golvu bŷtu licš,
Jam rodi tī i draugi tá,
Nu slozda ōrā izlaidá.

Kod saska pādi izgaisa,
Jō smoka ilgi palyka,
Tei tai vysapleik smirdāja,
Ka dažu lobu sirdāja.

Ir cytam taidi tykumi,
Ka napaleidz vairs lykumi,
Kai naleidz sprŷstā likšona,
Kod vīgla ōrā tikšona.

SUNŠ

Dažs sunš —
Kai gunš,
Kod saiminīka sīnu
Sorgoj nakti, dīnu.
A kū
Par tū
Jys sajem sáv kai olgu?
Viņ koklā volgu.

Daudz cylvāku ir ari,
Kū šam pīleidzynōt vari.

LŌCŠ

Kam lōci teikt?
Maņ nav tys prōtā nōcš,
Bet lōča dorbu veikt
Var tik lōcš.

 Raiz dzeivōja kaidš lōcš,
 I najustu tō mās,
 Ka nabȳtu jys sōcš
 Plāst vacainis.

A lauku īreikōt,
Kur agrōk beja mežš,
Kotrs naspiej i turklōt,
Kam lelōks spāks ir svešš.

 I voi tō naradzom vāļ mās,
 Ka vacainá jau zeļ,
 Ka veļti ryukoj lapsinis
 I lōci dzeļ?

Lōcš palīk lōcš,
Paņ vylks jō naaiznāsš;
Kū raizi sōcš,
Tū jys da gola vāsš.

Tai cylvāks uzjiemeigs
Var daudz kō izdarāt,
Tam lauri deigš,
Nu kō bȳš krūni peit.

DIV BRŪLI

Ṙaiz beja divi brŏli.
Cikam kŭpā dzeivŏja,
Jī ādā maizi, sŏli
Cīṣ labi satyka.
Tá kaidu ļaunu Ṙaizi
Jaunŏkīs iz piļsātu, —
Lai cik tys napareizi, —
Aizbraucá par burlaku.
Kod brŏli otkon tykŏs,
Jaunīs tik lapnys lykŏs,
Ka vacŏkŭ vairs nasaprota:
Tik smolkus vŏrdus mola
Bez satura i gola.

Lai nadŭd Dīvs, ka daudzi
Aizmierst sovu draudzi!

DIV VŌRPYS

Ŗaiz div vŏrpys beja
Tŏm kotrai sova seja —
Vīna augši cālā golvu
Tai kai dyžan dŏrgu bolvu,
Ūtra sovu zamu līcá,
Tai kai verdziná i nīcá.

Tai pi cylvākim jau ari
Divi golvys rādžāt vari:
Tukšū — augši gaisā caltu,
Zamū — dŏrgŏku par zaltu.

CELÁ STŪPS I KŪKS

Celá stŭps řaiz golvu rĭzá,
Zalám kūkam preteim grĭzá:
»Verĭs, kū as spieju, varu! —
Rōdu ceļu: eisu, garu.
Tu tik tá par veļti plotĭs,
Aizānoj tik ceļu, skotus.«
Kūks jam atbĭldāja ari:
»Tĭsa — ceļu rōdāt, tu jau vari,
A voi tu tŭ ceļu zyni
I voi řaizi koč tŭ myni?
Ka tik celá molā stōvi;
Leidzeigs esi tu ai grōvi,
A kod pastōviejš tu pyusi,
Nĭceigōks par grōvi bĭysi,«

Godōs dzeivĭ ari řaidi —
Ceļu rōda mĭsim taidi,
Kuri, ejmūt dzeivis ceļu,
Zyna tik par zalta teļu.

KŪRPÁ I VEIZÁ

Raiz kŭrpá sōka veizi nycynōt,

I turklōt

Itai sevi cyldynōt:

»Kam šaida veizá dar? —

Ni ai jū doncōt var,

Ni gūdāt ar.

Na tai kai as,

Kur balleiṭōs

Paṭ cauri sytu pazūlis.«

Jai veizá atbiḷd, tai:

»Ir tovai lileibai

Moz loba tai kai tai:

Pi dorba cik tu áj,

Kur ar ci sáj,

I vyspōr, kū tu spáj?

Ni mežā brauṭ,

Ni gūvi slauṭ,

Tik gaisu jauṭ.«

Varbýt, ka zynoma

Ir taisneiba

Tam, kū šei veizá sacāja.

GRYUDS STORP DZIERNAKMINIM

Āraiz gryuds storp dziernakminim teik
I neik,
A akmini jam īgolvoj,
Ka atbreivoj
Šī jū nu tō
Vysļaunōkō.
A kas deļ gryuda var vāļ ļaunōks bīt
Kai tys, ka jiut
Patš sevi saberžam
I pazustam.

Tai daudz kū dzeivī berž,
Leidz cikam pōrzavierš.

GLŌBŠONA

Ŕaiz kaids sleikst.
Jau spāki seikst,
Kod jū grōb
I kaiminš glōb.
A par tū,
Ka glōbá jū,
Glōbiejam
Ir jōdīņ tam.

Lai cik loba glōbšona,
A voi nav grōbšona,
Kod par svešu dzeiveibu
Ir jōdūd breiveibu?

METEORS I ZVAIGZNIS

Āraiz meteors pa gaisu skrāja
I cīži gaiši atmirdzāja.
Tod daudzi ļauds tū apbreināja
I kaidu laiku slavynāja:
»Ai, tovu spūžu gaismu taidu!
Voi tū nu zvaigzņom lai as gaidu?«
A kas tod tōļōk nūtyka?
Šys meteors iz zāmi kryta
I kreitūt lelu dūbi syta,
I meteora gaisma vysa
Tik paņ kai vīnā mirklī dzysa.
A voi tod zvaigznis mirdzāt stōja,
Kod meteors jōs aptymsāja?

Tai nūteik ļaužu dzeivī ari,
Ka dažu izlākuli vari
Tu dzierdāt slavejom par liku,
A dorba veirus saucom nīku.

KOLNS I LÁJA

Kolns ɾaiz golvu rīzā,
Lájai sovu uzmaneibu grīzā:
»Kas nu tevá loba?
Poša doba
Tevi sūdiesá
I zamu lykusá.
As kotru dīnu
Golvu augši slīnu
I daudz lītu radzu,
Kū táv sadzu.«
Tod jam atbiļđ lája:
»Taisneiba táv beja,
Ka as mozōk radzu,
Viņ as zámī sadzu,
Kas lelu ražu dūd.«

Kolns ir, zynoms, skaista līta,
Viņ nav vīta,
Kas ai sovu ražu
Naradeitu bažu.

VEPRIS

Ņaizi vepris buļvūs tyka
I tōs nažālōdams roka,
Tai ka vogys napalyka.

Gons, pamaniejš jū, soka:

»Ka tu dōrzu ōrā miezsi;

Kū ta, vepreī, zīmā iessi?«

Vepris atbiļd: »Moza bāda!

Kas lai zīmai dzeivi lāda?

Atgōjuši laiki taidi:

Nazyni, kō reitā gaidi.«

Vāļ daudz reitu vepram nōcá,

I tys palyka kai plōcá.

Dažam cylvākam tai godōs,

Ka nu vepra prōta vodōs.

ZUTŠ

Ņaizi beja zutš taidš,
Kam lykums nalīdzá ni kaidš
Sáv leidzeigijīm prīškā leiš,
Tūs izsmīṭ, nycynōṭ i neiš.
 Jys vīglai vysur cauri leida.
 Nikaida teikla nazabeida,
 Cikam golu golā
 Beidzās sovā olā.

Tai kai zutš vejeigs taidš
Ir dažš kundzenš slaidš
Sáv leidzeigijam prīškā teik.

SVEŠINĪKS I SUNŠ

Āraizi kaidam svešinīkam

Godos garom sunām īt.

Šys tū jemās na pa nīkam,

A jau dīsgon ļauni rīt:

»Ak tu, nūlōpeitīs dipi,

Kō tāv vajag itá kleišt?

Kam tu smōdāj sātys kipi?

Voi ta boda nazabeišt?»

Cylvāks pazeist suná dobu,

Kluseidams īt garom tam.

Sunš, tū rádžādams, ai lobu

Jau līk mīru cylvākam.

Tai ai cylvākim ir ari,

Jī tāv dreižōk mīru līkš

Ka tu klusai pacīšt vari

Vysu, kas tāv saceits tikš.

ÁĻNÁ

Ņaizi kaidam gadājās
Modernijā áĻnī tikṭ.
Valny partū breinōjās,
Kai var tī jam napatikṭ.
 Jū na tikai kotlā tur,
 A paṭ ladā saḷdāja
 I par breivu, kai nikur
 Vāḷ ai zámī apbārā.
Lai tik darāṭ vaineigu,
Kaulus lauzá, daudzāja
I pa zámī gulūšu
Nōvis daṅci doncōja.

Tai ka līcinīks tam dzeivs,
Nav vāḷ kopā aizgōjis
I ka tagad elpoj breivs,
Býṣ nu áĻnis izsprucis.

VĒRDU AIZKORS

Ķaizi kaids tai ūtru lyka:
»Beņdá, trokīs, nūdeviejs,
Zaglis, laupeitōjs!... « i tyka
Vāļ daudz cyta pīminiejš.

I na breinums, ka jys prota
Ūtru nūlikļ tai kai tá,
Jo patš beja taidis iz mota,
Kai jys ūtru nūsaucá.

Tai jau bīži bliedis dora:
Kaids jys patš, tai ūtru sauc
Itai cylvākim nu bora
Saprasšonu bīži jauc.

NAZŌLÁ

Kaidu ŕaizi nazŌlá
Tai vairŕjās i plauka,
Ka tei, likās, pŕjámá
Jau trešu dali lauka.

Saiminīks tik breinojās,
Nu kŕ tai vara taida —
Ni tŕs sāja, kŕpá kas,
Ni leidzā ceiná kaida.

Varāja tŕ revāṭ, rauṭ
I cytaiṭ vysaiṭ neidāṭ.
A lai beidzīs patṣ tu kaut,
Jei napŕrstŕja speidāṭ.

Tys vāḷ bŕtu vyss nikas,
Ka nazŌlá sáv augtu,
Ka jei sātŕs labeibys
Tik ļauni nanŕṭṭnaugtu.

Cylvāku jau natryukst tá;
Paṭ daṭa loba tauta
Ir kai ļauna nazŌlá,
Kaut poša Dīva ļauta.

PAZUDUŠĪS DĀLS

Ķaizi kaidam tāvam beja
Dāls, taidš sovaidsnīks,
Ka jam lykōs jau paṭ dzeja
Krāms aiz ceplā tiks.

Školā sovu školōtōji
Sōka pavuicāṭ
I ai ļaunu vodōtōji
Vīglai sazapeiṭ.

I jam veins pi sirdš tai lypa
Dzīsmái plašijai,
Ka tū trīcá, cikam klupa,
Pōrzadevīs tai.

Tod taipaṭ kai na vīns Juda,
Na vīns nūzīdznīks
Dzimtinái i tāvam zuda
Ari sovaidsnīks.

Mōceiba tá bṭtu šaida —
Judai bṭṭ nav gūds,
Kotru nūpeļneitis gaida
Voi paṭ nōvis sūds.

NABOGS I KŪKLÁ

Āraiz kaidam nabogam
Vīna prīca beja,
Prīca tei, ka pīdar jam
Kūklá seņ-seneja.

Kur i kai ni jam
Šymā dzeivī gōja,
Vysi vysod dzierdājam:
Jys kūkli skandynōja.

Tūmār dažim cylvākim
Skanis napatyka,
Itai kūkleitái tod jī
Aprauņ steigys lyka.

Tai i mýsu dzimtinī
Teik dzeja izneideita.

SORKONŌ ĀĻNÁ

ĀĻnis irā vysaidys,
Natryukst ari sorkonys.
Lai kai cytā mūceisīs,
Itá zynoms, kai tāv iš:
 Dauzās, lauzās, nogus maukš,
 Iudini ai guni jaukš,
 Lai nu tevá pataisāt,
 Kū ap pierstu var apteiť.
A, ka gors tāv nasaplakš,
To vāļ dzeivu zámī rakš,
I tu sauksi: »Nōvā, āj,
Dreižōk mani atpestāj!«

ĀĻnis jau ir vysaidys.
Vysys āĻnis brīsmēigys,
Ari āĻnā sorkonō,
Nacylvāku radeitō.

VACŌ ROGONA

Kaidu ɾaizi dzeivōja
Taida vaca rogonā,
Kas tik zōlis taisāja
I daudz ļaužu indāja.

Myra na viņ tureigi,
Kas jai beja beistami,
Taipaɾ myra nabogi,
Kas jai lykōs šaubeigi.

A tod kaidis jai pajāmā
Pošai indi īdávā,
I tei ļaunō váceitā
Poša kōjis atstīpā.

Vīns jau navar ilgstūši
Tagad valdāt pasauli,
Jo ir cyti ragaini,
Kas gryb bīt kai vadūni.

AIZKORS

Voi nazyna kaidis teatri?
Paprīšku kai sōkt̃ izrōdi
Tī prīškā aizvalk aizkoru,
Lai narōdamū nūslāptu.
 Tik aktīri pa caurumu
 Var pazavārt̃ iz publiku,
 A pošu kotra kusteiba
 Teik paslāpta aiz aizkora.

Tai, dora tautu vadūni,
Kod reikoj ašná izrōdi
Jī vysu sliep aiz aizkora
Nu dzeļža ci paṭ tārauda.

VYSTA I CŌLI

Ŗaizi cōlim izalyka,
Ka vysta namōk kaš,
Tei pavuiceita tyka,
Kai gryudu vairōk raš.
 Jī vīns par ūtru lyka
 Tik gudrus padūmus,
 Kam traktorš napītyka,
 Tam vajag kombainus!

Ai vīnu vōrdu vystai
Pec cōļu sprīduma
Kaš navarāja vys tai,
Kai leidz šam kašņōja.
 I kas to golu-golā
 Nu vysa izgōja?
 Tik tys, ka cōļu molā
 Jī bodā izmyra.

Pi cylvākim jau ari
Tai atsagadāt var,
Ka vuica zāmis-dari
Na tī, kas zāmi ar.

DZAGŪZIS

Āraiz beja dzagūzeišu pōrš,
Kas dzeivōt beja dīsgon kōrs.

Tam beja sovys perekleits,

Pavysam gleits,

I bareibys

Pec patykys.

Viņ tukšs šys beja perekleits,

Kai satryukusá neits,

Jo poši apkōrt skraidāja,

Ni dāja jī, ni perāja,

Jī tikai ūlys imátá

Gon tī, gon tá.

Kas to nūtyktu,

Ka vysu cytu nabūtu?

Dzagūzeišu pōrš

Tū saprast beja vōrs.

I tai tys dzeivoj veļ,

Patš najāgdams, kō deļ.

Taidis pōrš storp cylvākim var bīt,

Kas gryb tik pošlobumu giuļ,

Pasaulš taidu deļ var zust,

Lai nav tīm bārnu deļ paļ jōpakust.

GAILŠ I VONOGS

Ķaiz gailš kaidš beja cīži

Lapns palicš,

Ka jam pi kōjom pīši,

Par vysim pōrōks jys!

Tai izgōzš kryutš,

Jys apleik staigōja

I, cik var pīzapyutīs,

Iz sātys dzīdōja:

«Nīkō as nazabeistu,

As kotru sakautu,

Kas tik pi maná leistu,

Dzeivs naspruktu!»

Kur bejš-nabejš, nu viersa

Jū vonogs pačārā,

Ka dzīsmá aizamiersa,

I prūjom aiznásá.

Tai nūteikūt pi grāka

Ai kotru cylvāku,

Kam vairōk lapnuma kai spāka,

Tū vysod redzi pīveiktu.

KOZULS PAR DŌRZNĪKU

Ķaiz zvieri dŌrzu ģtaisāja
I vysakŌ tģ pģstatāja —
Gon grģziņu, gon kŌpustu,
Gon vysu cytu dŌrzŌju.

I lai tģ kģptu, sorgŌtu,
Jģ ģcālā par dŌrznģku
Na cytu kģ
Kai kozulu.

Šys kozuls dorbā gŌja
I tai tģ vysu apstrŌdŌja,
Ka, kŌ patš apāšt napaspāja,
Zam kŌjom sameidāja.

Tai ka nu zvieru dŌrza tŌ
Tģm napalyka vairs nģkŌ.
A kozuls sāv kai svātkus svināja
I bŌrdā smģnāja.

GodŌs cylvāki,
Kai kozuli,
Kas cytu loba nažāloj, —
Kģ napģvŌc, tģ samaitoj.

MIERKAČI

Ķaiz mierkačim kaidis paglaimōja,
Ka cylvāki nu tīm ir cālušis,
Tod jī vysī sadūmōja,
Ka dzeivōt tai kai ļaudš tī iš.

Vyspyrms par vadūni sāv izlasāja
Jī kaidu vacu šakalu,
Paļ religeji īstatāja
Ai lelu skaitu dīvaklu.

Vysu, vysu mierkačeīši
Sāv kai pi ļaudim gribāja,
A tikai prōtená, tō teīši
Tam beidzūt pītryuka.

Vyss jīm ačgōrni tai gōja,
Ka golu-golā nūtyka
Tys, kū paregōja:
Jī vysī dreīži nūsprōga.

Mierkačim par cylvākim
Ir veļti sevi vāršt,
A cylvāki par mierkačim
Var vīgli pōrzavāršt.

PAPAGAILŠ

Beja ņaiz na vīnkōršs gailš,

A eistyns papagailš,

Kas runōt prota,

I jam slavá beja plota.

Cyti putineni jū

Tai cīnāja par tū,

Ka gūdūs aicynōja,

Kur tys lobprōt gōja.

Tik līta tei, —

Voi papagailš ir jōslavej,

Ka vysur, kur ni skriejš,

Tūpať tik penteriejš?

Var atsagadāť tai ai dažu lobu

Ari dzejnīcisku dobu.

